

Samenvatting Business Case Brainport Oost

1. Introductie

De gebiedsontwikkeling Brainport Oost bestaat uit de Noordoostcorridor, Rijk van Dommel en Aa en de Versnellingsopgave Ruimtelijke kwaliteit. Samenwerkende overheden willen graag de verschillende opgaven in Brainport Oost integraal aanpakken en dat vastleggen in een bestuursovereenkomst. Een belangrijke voorwaarde om te komen tot een ondertekende bestuursovereenkomst is dat partijen zicht hebben op een sluitende business case.

De business case is een financieel model waarin realistische inschattingen van alle toekomstige kasstromen (kosten en opbrengsten) van het project staan geprojecteerd, om middels berekeningen de financiële haalbaarheid in te schatten. De techniek om het resultaat weer te geven bestaat uit drie stappen: 1) vaststellen hoogte kosten en opbrengsten prijspeil 2013, 2) in de tijd zetten en indexeren van kasstromen en 3) terugrekenen van de geïndexeerde kasstroom naar netto contante waarde (NCW) vandaag. We doen dit omdat een euro vandaag niet hetzelfde waard is als een euro morgen.

Voor de business case Brainport Oost gaan we feitelijk uit van twee business cases omdat de dekkingsbronnen geormerkt zijn aan projecten: Noordoostcorridor en Rijk van Dommel en Aa. De versnellingsopgave is (voor zover het ligt in het gebied van Rijk van Dommel en Aa) onderdeel van de business case Rijk van Dommel en Aa. De overige onderdelen van de versnellingsopgave zijn voor de business case buiten beschouwing gelaten.

2. Business case Noordoostcorridor

2.1 Inhoud van het project

Onderstaande tabel bevat, opgeknipt in een aantal geografische componenten, de onderzoeksalternatieven voor de Noordoostcorridor voor de volgende fase. De uitgangspunten waarop deze business case is gebaseerd zijn daarin **vetgedrukt** aangegeven. De andere onderzoeksalternatieven zijn, voor zover daarover al informatie beschikbaar is, in de business case als opties indicatief bekeken.

		Onderzoeksalternatieven	Aandachtspunten
Uitvoering		Ruit 80 km/u, ongelijkvloers. Veghel-Bemmer 80 km/u gelijkvloers.	Aansluiting N272 ongelijkvloers. Aansluiting Corsica.
A50	Veghel	2x3 rijbanen , parallelbanen meenemen.	Uitwerken met Rijkswaterstaat.
AB	Veghel- Bemmer	Korte omleiding tussen Zijtaart en bedrijventerrein.	Uitwerken locatie kruising Zuid-Willemsvaart.
C	Knoop Laarbeek	'Haarlemmermeer' .	Tenzij uit onderzoek verknoping nodig blijkt, mede in relatie met oplossing bij Ekkersrijt.
D	Dierdonk	Lange omleiding geoptimaliseerd en bestaand tracé. *	
E	N270	Bestaande ligging.	
F	Asten	Bestaande ligging.	

G	Ekkersrijt	Optimaliseren verknoping richting Ekkersrijt en aansluiting op het bedrijventerrein. *	Verkeerskundige werking, ruimtelijke aspecten en Bpkt.
HI	Dommeldal	Overbrugging en meenemen in onderzoek geboorde tunnel.	
		Bundeling zuidzijde Wilhelminakanaal en meenemen in onderzoek korte alternerende ligging.	
J	Aarle-Rixtel	Bundeling zuidzijde Wilhelminakanaal met een brug over Zuid-Willemsvaart. Meenemen in onderzoek Korte onderdoorgang Zuid-Willemsvaart, half verdiept ter hoogte van Aarle-Rixtel.	

Bij deze tabel wordt het volgende opgemerkt (*):

- Bij Dierdonk vindt in de vervolgfase van de Noordoostcorridor een optimalisatie plaats van de lange omleiding. Omdat op dit moment niet alle informatie daarvan aanwezig is, is in de business case het bestaande tracé als uitgangspunt gehanteerd.
- Bij Ekkersrijt vindt in de vervolgfase een optimalisatie plaats van de verknoping richting Ekkersrijt. Omdat op dit moment ook hiervan niet alle informatie aanwezig is, is in de business case een **eenvoudige verknoping op de Kennedylaan** als uitgangspunt gehanteerd.

2.2 Dekking, kosten en resultaat

De bijdragen van partijen aan de Noordoostcorridor bedragen in totaal € 875 mln en zijn als volgt opgebouwd:

Dekking	In mln euro (Prijspeil 2013)	Indexatie
Rijk	268*	Ja, met IBOI
Provincie	450	Nee
SRE	112,5	Nee
Drie gemeenten	16,7	Nee
▪ Eindhoven	6,7	
▪ Helmond	6,7	
▪ Veghel	3,3	
Totaal	875	

* In prijspeil 2013, conform MIRT-projectenboek 2014

Ingenieursbureau Arcadis heeft een kostenraming gemaakt van de Noordoostcorridor conform bovenstaande **vetgedrukte** uitgangspunten. Hun raming resulteert in een kosteninschatting van € 773 mln prijspeil 2013. De overige onderzoeksalternatieven dienen nog verder uitgewerkt te worden om tot een realistische kosteninschatting te komen.

Wanneer we de dekking en kosten tegen elkaar afzetten op dit moment (prijspeil 2013) , vervolgens in de tijd uitzetten en indexeren (nominaal) en ten slotte weer terugrekenen naar een waarde nu (NCW) ziet het resultaat er als volgt uit:

	Prijspeil 2013 (€ mln)	Nominaal (€ mln)	NCW (€ mln)
Totale kosten	773	917	716
Totale dekking	875	902	704
Saldo	102	- 15	- 12

Het resultaat van de business case bedraagt € - 12 mln in netto contante waarde. Dit is een tekort van ongeveer 1,5% van de kosten. We zien dat het saldo van kosten en opbrengsten uitgedrukt in prijspeil 2013 een overschot kent van € 102 mln. Dit overschot verdwijnt (van €102 mln naar € -15 mln) omdat kosten en opbrengsten later in de tijd plaatsvinden en de kosten sneller stijgen (€ 144 mln) dan de opbrengsten (€ 27 mln). Dit wordt verklaard doordat de dekkingsbronnen niet (Provincie, SRE, gemeenten) of lager (Rijk) dan de kosten geïndexeerd worden. Wanneer we de geïndexeerde bedragen over de looptijd van het project disconteren naar heden, dan daalt het tekort licht van € -15 mln naar € - 12 mln. Dat dit effect zo klein is, wordt verklaard door het feit dat de kosten en de dekking gelijktijdig in de tijd worden verondersteld.

Een gevoeligheidsanalyse laat zien dat er nog een grote bandbreedte rond de uitkomst is, hetgeen logisch is voor deze fase van het project. De uitkomst van de business case is sterk gevoelig voor wijzigingen in de raming, indexatie van de bouwkosten en de planning van het project. Dat betekent dat een kleine wijziging in één van deze factoren een groot effect heeft op het saldo van de gehele business case. De meeste onzekerheden zitten aan de kostenkant. Deze zijn deels beïnvloedbaar. De onzekerheden rondom de opbrengsten zullen sterk afnemen, omdat daarover naar verwachting afspraken worden vastgelegd in de bestuursovereenkomst.

2.3 Conclusies en aanbevelingen

Het business case resultaat laat bij verwachte waarden een nagenoeg sluitende business case zien van € - 12 mln in netto contante waarde (circa 1,5 % van de totale kosten). De business case kent nog wel een grote bandbreedte, hetgeen gebruikelijk is voor deze fase van het project.

Op basis van een korte indicatieve scan is de verwachting dat de andere onderzoeksalternatieven extra kosten met zich meebrengen en tot een verslechtering van het business case resultaat leiden. De andere onderzoeksalternatieven kunnen daarom niet zondermeer worden doorgevoerd. Wel kan hiertoe worden besloten indien zich meevallers voordoen of indien één of meerdere partijen extra bijdragen beschikbaar stellen.

Wij hebben een aantal aanbevelingen voor het vervolgproces. We focussen ons daarbij op die onzekerheden waar partijen zelf invloed op kunnen uitoefenen om zodoende het financieel risico zoveel mogelijk te beperken. We adviseren om in de volgende fase:

- te zoeken naar verdere ontwerp-optimalisaties
- sterk te focussen op exacte tracé-ligging en grondverwervingsstrategie
- sterk te sturen op planning
- een slimme aanbestedingsstrategie toe te passen
- afspraken te maken over timing van bijdragen
- afspraken te maken over hoe omgaan met mee- en tegenvallers

3. Business case Rijk van Dommel en Aa

3.1 Inhoud van het project

Het project Rijk van Dommel en Aa bestaat uit 16 deelprojecten die gaan over aanleg en inrichting van de ecologische hoofdstructuur (EHS), wateropgaven, landschap, recreatie en overige projecten. In de business case zijn deze projecten doorgerekend op kosten en opbrengsten.

3.2 Dekking, kosten en resultaat

De dekking voor de projecten van het Rijk van Dommel en Aa komt van een veelvoud van partijen: Het Rijk, de provincie Noord-Brabant, SRE, de gemeenten, waterschappen (Waterschap De Dommel en Waterschap Aa en Maas), derden en de Versnellingsopgave. De bijdragen zijn als volgt:

Dekking per partij	In mln euro (prijspeil 2013)
Het Rijk	0,02
Provincie	8,15
SRE	2,71
Gemeenten – dekking projecten	10,73
Waterschappen *	9,57
Derden	5,66
Versnellingsopgave **	4,62
BDU	5,00
EHS bijdragen **	27,6
Totale dekking RvDA	74,1

* De bijdrage van waterschappen (incl. BTW) is in de praktijk hoger dan hier gepresenteerd (ex BTW).

** Gebaseerd op aannames, toekenning van middelen moet nog plaatsvinden.

Het SRE heeft in afstemming met betrokken partijen een financieel overzicht opgesteld met daarin een raming van de 16 deelprojecten. De verwachte kosten bedragen € 78,9 mln prijspeil 2013.

Wanneer we de dekking en kosten tegen elkaar afzetten op dit moment (prijspeil '13), vervolgens in de tijd uitzetten en indexeren (nominaal) en ten slotte weer terugrekenen naar een waarde nu (NCW) ziet het resultaat er als volgt uit:

Totaal	Prijspeil 2013 (€ mln)	Nominaal (€ mln)	NCW (€ mln)
Kosten	78,9	89,6	74,5
Dekking	74,1	83,6	69,0
Saldo	-4,8	-6,0	-5,5

Het totale resultaat van de business case Rijk van Dommel en Aa is €- 5,5 mln euro. Omdat bijdragen geoormerkt zijn aan deelprojecten is het relevant om in te gaan op het resultaat per categorie.

Uitsplitsing saldo per categorie	Prijspeil 2013 (€ mln)	Nominaal (€ mln)	NCW (€ mln)
EHS	-0,9	-1,2	-0,8
Overige projecten	-3,7	-4,0	-3,6
Projectoverstijgend	0,9	0,2	-0,1
Planontwikkeling	-1,0	-1,1	-1,0
Saldo	-4,8	-6,0	-5,5

Bovenstaande tabel laat zien dat:

- Er een klein tekort is bij EHS. De ambitie is om 383 hectare te realiseren, terwijl er naar verwachting dekking is voor 370 hectare. Deze dekking is overigens nog niet helemaal hard. Omgerekend naar euro's leidt dit tot een tekort van €0,9 mln prijspeil 2013.
- Het saldo voor overige projecten is €-3,7 miljoen in prijspeil 2013. Het tekort wordt veroorzaakt door één project waar nog geen dekking voor is.
- Het saldo voor planontwikkeling is €1,0 mln negatief, omdat voor deze kosten nog geen dekking beschikbaar is. Nadere afspraken hierover zullen moeten landen in het uitvoeringsconvenant.

Anders dan bij de Noordoostcorridor wordt het tekort nauwelijks groter wanneer de bedragen worden geïndexeerd en verdisconteerd, omdat het timings- en indexatierisico grotendeels buiten deze business case bij individuele partijen liggen.

Een gevoeligheidsanalyse laat zien dat de risico's in het project Rijk van Dommel en Aa voornamelijk liggen bij de EHS projecten. Het financiële risicoprofiel van Rijk van Dommel en Aa is echter veel beperkter is dan bij de Noordoostcorridor omdat de mogelijkheid bestaat om projecten later uit te voeren (EHS) of te schrappen op het moment dat er geen dekking is. Dit geldt niet voor de verplichte mitigatie en compensatie van de Noordoostcorridor, die altijd wordt uitgevoerd. Er is daardoor niet zozeer sprake van een risico op financiële tegenvallers maar meer een risico op het niet of later realiseren van projecten en daarmee op verminderde kwaliteit.

3.3 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van onze verwachte aannames is sprake van een beperkt tekort in de business case van € - 5,5 mln euro in netto contante waarde. Deze business case kent met name aan de dekkingskant voor EHS nog veel onzekerheden. Indien de dekking voor EHS niet tijdig wordt gerealiseerd, wordt de EHS mogelijk later buiten deze projectscope alsnog gerealiseerd (tekort van € -0,8mln wordt € 0 mln). Indien de ontbrekende dekking voor de overige projecten niet tot stand komt of de overige zachte dekking niet gerealiseerd kan worden, resulteert dat in het niet doorgaan van de betreffende projecten (tekort van € -3,6 mln wordt € 0 mln). Het feitelijke resultaat van de business case is daarmee veel beperkter, namelijk € - 1,0 mln in netto contante waarde 2013 voor nog niet gedekte planontwikkelingskosten. Ook het financiële risicoprofiel van de business case van Rijk van Dommel en Aa is daarmee beperkt.

We hebben een aantal aanbevelingen voor het vervolgtraject.

- Zorg dat de bijdragen voor EHS zekerder worden.
- Besteed veel tijd en aandacht aan de grondverwervingsstrategie en het realiseren van ondernemende EHS om de kosten voor EHS beperkt te houden.
- Leg formeel de afspraak vast dat het indexatierisico en timingsrisico voor de overige projecten door de verantwoordelijke partijen wordt gedragen.
- Leg in een uitvoeringsconvenant vast hoe de dekking van de planontwikkelingskosten wordt geregeld.